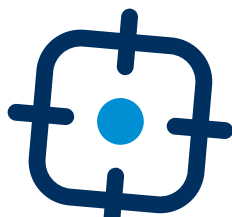

Contournota Omgevingsvisie 'Horizon van Drenthe'

provincie Drenthe

Horizon van Drenthe

Oktober 2024

Inhoud

Drenthe in 2050	5
Contournota, tussenstap naar een ontwerp-Omgevingsvisie	7
In het kort: stand van zaken participatie Omgevingsvisie	10
Onze opgaven	13
Onze bemoeienis met de leefomgeving	15
Onze leidende principes voor de verdeling van de ruimte	17
Onze sturing en rol	19
Onze ambities	21

hoe kijk jij naar

DE TOEKOMST VAN DRENTHÉ?

vul de enquête in
en maak kans op vergrassing!

provincie Drenthe

Drenthe in 2050

Drenthe is leefbaar gebleven door de inzet op gezonde groei. De Drentse jeugd is binnenboord gehouden en terugkomers en nieuwe inwoners zijn welkom geheten. In de steden en in goed bereikbare dorpen langs de hoofdwegen en het spoor, waaronder de Nedersaksenlijn, zijn wonen, werk en voorzieningen geconcentreerd. Vooral stationsgebieden in de steden zijn levendige plekken geworden. We zien in de steden meer hoogbouw. Er zijn drie stedelijke netwerken rondom Groningen-Assen, Zwolle en Zuid- en Oost-Drenthe.

Er is slim gebruik gemaakt van de mogelijkheden binnen het bestaande bebouwde gebied. Verouderde wijken zijn getransformeerd tot aantrekkelijke klimaatadaptieve plekken om te wonen en te werken en gebouwen hebben vaak nieuwe functies gekregen. Met nieuwe woonvormen zijn gemeenschappen ontstaan waar mensen naar elkaar omkijken. Het Drentse naoberschap is springlevend en mede daardoor valt er in de steden en dorpen het nodige te beleven.

In de dorpen is vooral ingezet op het behoud van de gemeenschappen; je kunt opgroeien en oud worden in de nabijheid van familie en vrienden. Ook is er ruimte gebleven voor lokaal ondernemerschap. Vooral door zorgvuldig om te gaan met de bestaande ruimte in en om de dorpen.

Er is flink geïnvesteerd in het energiesysteem. De energie-infrastructuur is op orde en de beschikbaarheid van energie is bepalend geworden voor ontwikkelingen. Na de realisatie van de Regionale Energiestrategie rond 2030 werd het vertrekpunt geen nieuwe grootschalige wind- en zonneparken in Drenthe te ontwikkelen.

Het landelijk gebied is zoveel mogelijk open gehouden. Hier en daar zijn op voormalige agrarische erven nieuwe woningen ontstaan, maar landbouw en natuur bepalen het beeld. Het Natuurnetwerk Nederland is afgerond, de Drentse natuurgebieden zijn versterkt en met elkaar verbonden en we zien de biodiversiteit zich ook buiten de natuurgebieden herstellen. Water en natuuropgaven zijn zoveel mogelijk gecombineerd. De landbouw heeft zich toekomstbestendig kunnen ontwikkelen. In het landschap zien we dat op verschillende manieren terug. Er zijn gebieden waar landbouwproductie het primaat heeft en gebieden waar landbouw ook invulling geeft aan maatschappelijke opgaven voor (drink) water, natuur en biodiversiteit.

Door aanpassingen in het watersysteem worden de effecten van klimaatverandering zo goed mogelijk opgevangen. Zowel landbouw, natuur als het bebouwde gebied hebben zo minder last van de gevolgen van te veel of te weinig water. We accepteren ondertussen dat we zo nu en dan toch te maken krijgen met overlast en schade door extreem weer.

Alle veranderingen zijn met kwaliteit vormgegeven. Hierdoor is Drenthe nog mooier, schoner en gezonder geworden. Inwoners zijn trots op hun prachtige werk- en leefomgeving, het is hun thuis. En niet alleen zij genieten volop van hun landschap, ook toeristen komen er graag.

Contournota, tussenstap naar een ontwerp-Omgevingsvisie

Met de Omgevingsvisie willen we een optimistisch en aantrekkelijk toekomstperspectief schetsen voor de fysieke leefomgeving van Drenthe in 2050. Een beeld dat schetst wie of wat we willen zijn, binnen Nederland, binnen Noordwest-Europa. Een toekomstbeeld dat laat zien hoe we de grote maatschappelijke opgaven kunnen aanpakken. Hoe we onze provincie op een slimme manier kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden. Een toekomst waar we de komende decennia, samen met onze partners, daadkrachtig aan willen gaan werken.

Deze Contournota vormt een tussenstap naar een ontwerp-Omgevingsvisie (figuur 1) en gaat achtereenvolgens in op:

- **Onze opgaven.** Deze vraagstukken staan centraal in de Omgevingsvisie.
- **Onze bemoeienis met de leefomgeving.** De Omgevingsvisie richt zich alleen op de onderwerpen die van provinciaal belang zijn.
- **Onze leidende principes voor de verdeling van de ruimte.** Deze principes vormen de basis voor onze ruimtelijke afweging, en daarmee het hart van onze Omgevingsvisie.
- **Onze sturing en rol.** Met ingrediënten voor de wijze waarop wij samen met onze partners invulling geven aan de opgaven.
- **Onze ambities voor de toekomst van Drenthe.** Met richtinggevende keuzes en vraagstukken die om een nadere bestudering en uitwerking vragen.

De Contournota richt zich op nieuw te maken keuzes en geeft daarmee een beeld welke richting wij aan de toekomst willen geven. Voor de al gemaakte keuzes verwijzen wij naar ons bestaande beleid. De Contournota is overigens wel gevoed vanuit de recent vastgestelde beleidsnota's (figuur 2). Ook borduurt de Contournota voort op het Ruimtelijk voorstel Drenthe dat in het kader van het NOVEX-proces is opgesteld. En we hebben uiteraard gebruik gemaakt van de eerste opbrengsten van ons participatieproces.

Na bespreking van de Contournota door Provinciale Staten vormt deze de basis voor de ontwerp-Omgevingsvisie. Dit betekent dat we:

- Een afwegingsmethodiek uitwerken om tot afgewogen ruimtelijke keuzes te komen.
- Een ruimtelijke vertaling maken van de richtinggevende keuzes (waar gaan opgaven landen) en verbeeldingen van hoe het landschap er in de toekomst uit kan komen te zien.
- De effecten van de keuzes inzichtelijk maken, evenals de effecten van mogelijke alternatieven. Dit doen we in de procedure van een milieueffectrapportage, waarbij we naar de impact op brede welvaart kijken. In de Omgevingsvisie onderbouwen we onze keuzes en geven we aan hoe we met eventuele negatieve effecten om willen gaan.
- Per opgave uitwerken welke provinciale rol we voor ons zien en welke instrumenten we gaan inzetten. Daarmee geven we meer inhoud aan hoe we onze ambities willen verwezenlijken.

De Contournota is bepalend voor wat wij in de (verplichte) milieueffectrapportage (m.e.r.) gaan onderzoeken. In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (het plan van aanpak voor het onderzoek) kunt u straks lezen hoe de keuzes uit de Contournota gaan doorwerken in de m.e.r. De Notitie wordt na bespreking van de Contournota in Provinciale Staten opgesteld.

Status van de Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is een verplicht instrument onder de Omgevingswet. Het is een strategische langetermijnvisie voor de gehele fysieke leefomgeving van de provincie Drenthe (richting 2050, met een doorkijkje naar 2100).

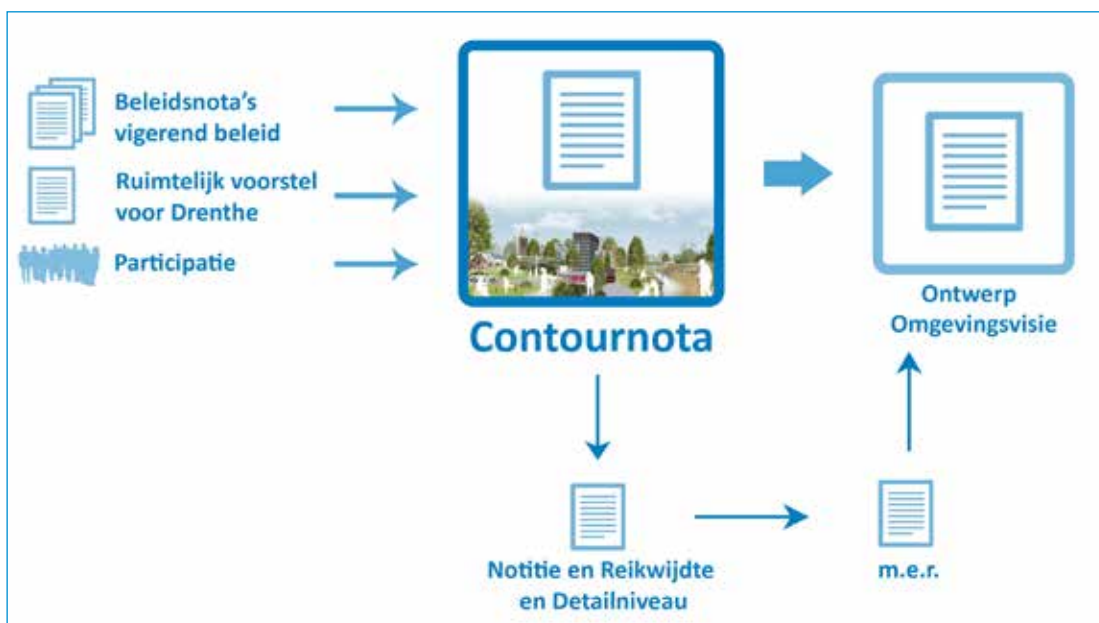
De Omgevingsvisie beschrijft de hoofdlijnen van de kwaliteit van de leefomgeving en van het voorgenomen beleid voor het gebruik, beheer, bescherming en behoud van de provincie.

De Omgevingsvisie bindt alleen de provincie. Gemeenten en waterschappen dienen wel rekening te houden met de provinciale Omgevingsvisie, net zoals wij ons hebben te verhouden tot de nationale Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie werkt door in de regels in de Provinciale Omgevingsverordening. Deze regels zijn bindend voor anderen.

De planning is dat er eind 2025 een ontwerp-Omgevingsvisie, met bijbehorend milieueffectrapport gereed is. Daarna volgt een ter inzagelegging en in de loop van 2026 besluitvorming door Provinciale Staten.

De Omgevingsvisie is niet in beton gegoten. Nieuwe ontwikkelingen kunnen vragen om nieuw beleid. Ook kan op basis van beleidsevaluatie besloten worden om het beleid bij te stellen.

Figuur 1. Tussenstap naar ontwerp-Omgevingsvisie

Figuur 2. Overzicht vigerend beleid

Ruimte	Provinciale Omgevingsvisie Drenthe 2022 Provinciale Omgevingsverordening 2024
Water Bodem	Regionaal Waterprogramma 2022-2027 Strategie bodem en ondergrond 2021
Natuur	Gastvrije Natuur – Natuurvisie 2040 (2022)
Landbouw	Programma Toekomstgerichte Landbouw, van boer naar bord en bloemenvaas (2017) (Landbouwkoers, in ontwikkeling)
Landelijk gebied	Drents Programma Landelijk Gebied 0.5 (concept-versie 2023)
Wonen	Drenthe woonagenda, toekomstbestendig wonen in Drenthe (2020) (nieuwe woonagenda, in ontwikkeling)
Economie	Economische Koers, samen bouwen aan een slimme en groene economie (2024) Agenda recreatie en toerisme 2024-2028
Verkeer en vervoer	Mobiliteitsprogramma 2021-2030
Energie	Energieagenda 2024-2027, samen bouwen aan de toekomst (Energievisie 2050, in ontwikkeling)
Cultuurhistorie	Cultuurhistorisch Kompas (wordt geactualiseerd)
Milieu	Milieubeleidsplan Goed Geregeld (2016) (wordt geactualiseerd)
Sociaal	Sociale Agenda 2024-2029. Drenthe voor elkaar.
Cultuur	Cultuurnota 2025-2028

“Ik roep Drenthe op tot algehele revolutie, heldenmoed en fantasie. Alle grote vragen – wonen, economie, voorzieningen – zijn ruimtelijke vragen geworden. Er moet een verhaal zijn om naar de toekomst te verlangen. Als overheid moeten we mensen enthousiast maken en onze eigen rol niet onderschatten. Laten we bouwen aan gemeenschappen en investeren in creatieve woonvormen die daarbij passen.”

Floris Alkemade, lid Staatscommissie Demografische ontwikkelingen 2050 en voormalig Rijksbouwmeester

In het kort: stand van zaken participatie Omgevingsvisie

Voor deze Contournota is op verschillende wijzen input opgehaald bij partners en inwoners:

Jongeren geven richting

De zomercampagne 'Hoe kijk jij naar de toekomst van Drenthe' is bedacht mét en grotendeels uitgevoerd door jongeren. De campagne was vooral gericht op de leeftijd 18 tot 24 jaar, met een ruime bandbreedte van brugklas tot starters op de arbeidsmarkt en jonge ouders. Er is een digitale enquête verstuurd en er zijn straatinterviews gehouden op ontmoetingsplekken in Drenthe. Zo kregen we meer inzicht in de belevingswereld van bijna 500 jongeren ten aanzien van thema's uit de Omgevingsvisie. Hoe waarden zij Drenthe nu, wat zijn prioritaire thema's voor de toekomst en wat kan anders of beter? Alle resultaten zijn visueel weergegeven in dit kaartportaal: [De toekomst van Drenthe](#). Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met jonge agrariërs en jonge ambtenaren.

Medeoverheden

Voor volksvertegenwoordigers, bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordigers van de 12 Drentse gemeenten, de 4 waterschappen en de provincie Drenthe zijn symposia georganiseerd. Bedoeld om op de drie ambities uit de Contournota de expertise van onze medeoverheden te benutten, door kennis te vergroten, het gesprek erover te voeren en input op te halen. Zo is meer scherpte ontstaan in de keuzes die we moeten maken voor de toekomst van Drenthe. De concept-Contournota is vervolgens besproken met ambtelijke en bestuurlijke vertegenwoordigers van de gemeenten en waterschappen.

Vakprofessionals, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties in Drenthe

Met een aantal belangrijke stakeholders vanuit de thema's landbouw, natuur, water en gezondheid & veiligheid is het eerste concept van deze Contournota besproken en met de gegeven input aangescherpt. In de vervolgfase richting een concept-Omgevingsvisie willen we graag de professionele kijk gaan benutten van een breder palet aan vakprofessionals, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties.

Benutten van wat er al is of waar nog over gesproken wordt

We hebben de resultaten van doorlopen of lopende participatietrajecten benut, het Burgerberaad over Wonen en trajecten rond de Sociale agenda, Brede Welvaartsmonitor, Economische Koers, Agenda Recreatie & Toerisme, Energieagenda/-visie, Nedersaksenlijn, Mobiliteitsvisie en Cultuurnota. Deze hebben diverse bouwstenen opgeleverd voor de Contournota.

Inwoners van Drenthe

In de volgende fase kijken we hoe we ook andere inwoners kunnen betrekken. Al dan niet verenigd in dorpsraden en verenigingen.

In deze Contournota staan verschillende citaten die in deze fase van het participatietraject zijn opgehaald.

Voor achtergrondinformatie over de opgaven verwijzen wij u naar de digitale Atlas op onze website voor de nieuwe Omgevingsvisie. De Atlas verwijst onder andere naar het Drents Adaptatiebeeld, dat naast klimaateffecten ook de impact van klimaatverandering op verschillende sectoren schetst.

Onze opgaven

We staan voor een aantal complexe vraagstukken. Stuk voor stuk opgaven waarvan iedereen de gevolgen zal ervaren, in onze dorpen en steden, ons landschap en in onze manier van leven. Deze opgaven vragen om keuzes en bepalen onze ambities.

Klimaatverandering

Het klimaat verandert en de weersextremen nemen toe. Het wordt gemiddeld warmer, langdurige perioden van droogte en perioden met veel neerslag wisselen elkaar af en in de zomer komen hevige buien vaker voor. Dat het klimaat verandert is zeker, maar de mate waarin en op welke manier dat tot uiting komt is onzeker. Klimaatverandering raakt alles en iedereen in onze provincie; de landbouw, de natuur, de bebouwing en onze inwoners. Hoe we hiermee omgaan is niet alleen een uitdaging voor de toekomst, de huidige situatie vraagt al om keuzes.

Demografische veranderingen

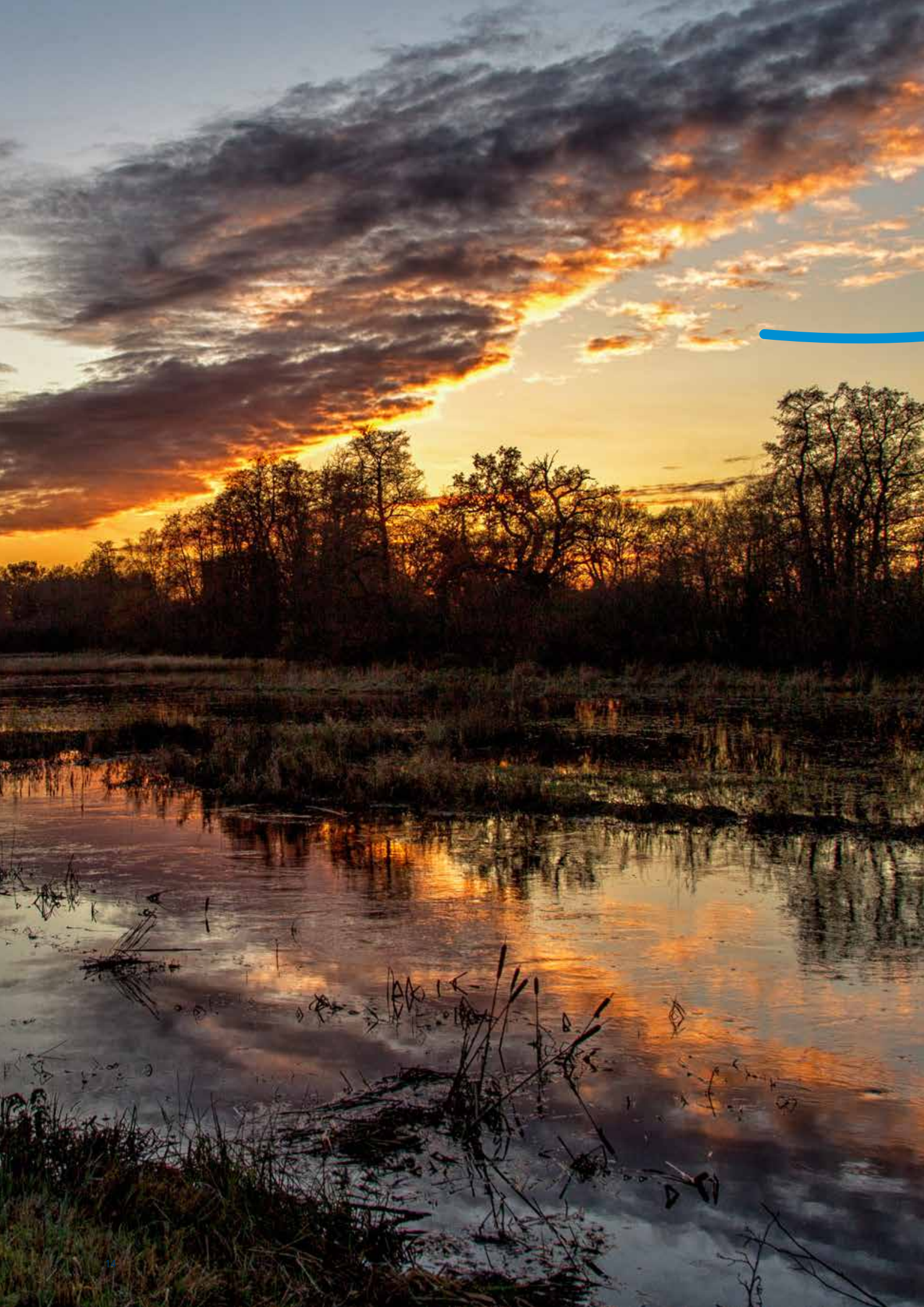
De bevolking van Nederland groeit door migratie gestaag door. Ook in onze provincie verwelkomen we momenteel nieuwe inwoners. Hoe de bevolking van Drenthe zich de komende decennia zal ontwikkelen is niet goed te voorspellen en kan sterk verschillen per gemeente. Wat we wel zeker weten is dat de samenstelling van de Drentse bevolking verandert. Er is sprake van vergrijzing, het aantal jongeren neemt af en de beroepsbevolking daalt. Het aantal huishoudens neemt de komende jaren nog toe, doordat er meer eenpersoonshuishoudens komen. Dit heeft een wezenlijke impact op onze welvaart en ons welzijn: een stagnerende productiviteit, aanhoudende arbeidsmarktkrapte, een stijgende zorgvraag terwijl het zorgaanbod afneemt, groei van eenpersoonshuishoudens, een groeiend beroep op sociale zekerheid en toenemende eenzaamheid.

Opgaven die ruimte vragen

We verwachten ruimteclaims voor water, verduurzaming van de landbouw, behoud en herstel van biodiversiteit, de overstap naar hernieuwbare energie, woningbouw, het versterken van verbindingen, bedrijvigheid, een circulaire economie met meer hergebruik en recycling, recreatie en toerisme en voor defensie.

Behoud en ontwikkeling van ruimtelijke kwaliteit

De uitdaging is om met de genoemde ontwikkelingen en transitie, het breed gewaardeerde karakter van het Drentse landschap te behouden. Om ontwikkelingen op een zodanige wijze een plek te geven dat ruimtelijke kwaliteit behouden blijft of nieuwe kwaliteit ontstaat.

Onze bemoeienis met de leefomgeving

De provincie is samen met de gemeenten verantwoordelijk voor de ruimtelijke ordening en inrichting van Drenthe en voor de kwaliteit van onze fysieke leefomgeving. Wij voeren de regie over enkele grote ruimtelijke vraagstukken en stemmen af met het Rijk. Daarbij richten wij ons alleen op de onderwerpen die we van provinciaal belang achten. Onze wettelijke taken en bevoegdheden en (inter)nationale juridische en verdragsverplichtingen vormen daarvoor de basis. Daarnaast verklaren we thema's van provinciaal belang als het gemeente- of provincie-overstijgende aspecten heeft of als gemeenten onvoldoende zijn toegerust om een thema op te pakken.

Provinciaal belang	
Onze ondergrond	
Water, bodem en ondergrond	Een klimaatrobuust water- en bodemsysteem dat zo goed mogelijk beschermt tegen wateroverlast en droogte, voorziet in schoon water voor drinkwater, landbouw, natuur en industrie, een schone en vruchtbare bodem en een duurzaam en veilig gebruik en beheer van de (diepe) ondergrond.
Ons landgebruik	
Natuur	Een klimaatrobuust natuursysteem voor het behoud en herstel van de Drentse natuur, dat bijdraagt aan een goede waterkwaliteit en dat water vasthoudt. Een leefomgeving met goede condities voor natuur buiten de natuurgebieden.
Landbouw	Een toekomstbestendige en innovatieve landbouw, die in balans is met haar omgeving.
Bebouwde omgeving	Een stedenbouwkundige hoofdstructuur en voldoende toekomstbestendige woon- en werkmilieus, met toegankelijke en bereikbare voorzieningen voor onderwijs, zorg, publiek vervoer, cultuur, sport en vrijetijdsbesteding.
Onze netwerken	
Economie	Een toekomstbestendige economische structuur met een vitaal bedrijfsleven dat passend werk levert voor onze inwoners en een goede aansluiting tussen kennis, onderwijs en arbeidsmarkt. Een provincie met een gunstig vestigingsklimaat in termen van arbeid, ruimte, energie, water, bereikbaarheid en leefomgeving.
Mobiliteit	Een goede, duurzame en veilige regionale en (inter)nationale bereikbaarheid met een goede balans tussen vervoersaanbod en -vraag, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen hoogwaardige verbindingen tussen stedelijke centra binnen en buiten de regio en toekomstbestendige interne bereikbaarheid, geschikt voor veilige, toegankelijke en duurzame vervoerswijzen.
Energie	Een energie-infrastructuur voor productie, opslag, conversie en transport van energie die bijdraagt aan een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem.
Onze leefomgeving	
Veilig en gezond	Een veilige en gezonde leefomgeving met een goede milieukwaliteit. Dit is een leefomgeving die de bewoners als prettig ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is.
Landschap	Een landschappelijke structuur gebaseerd op de provinciale kernkwaliteiten landschap, natuur, cultuur-historie, archeologie, aardkundig erfgoed, stilte en duisternis en gericht op het behoud van de eigenheid en identiteit van Drenthe.
Sociaal	Een gemeenschap waar mensen naar elkaar omkijken (naoberschap), met bestaanszekerheid en gelijke kansen voor iedereen. Een samenleving waarin iedereen zichzelf kan zijn, gezond kan opgroeien en gezond oud kan worden.

Onze leidende principes voor de verdeling van de ruimte

Voor het maken van ruimtelijke keuzes hanteren we leidende principes. Deze principes gebruiken we om richting te geven aan onze eigen ideeën en aan de initiatieven van anderen. Daarmee vormen ze de basis voor onze ruimtelijke afweging. Bij besluitvorming maken we inzichtelijk hoe deze principes zijn gehanteerd en welke bestuurlijke afweging is gemaakt. Hierdoor wordt navolgbaar hoe tot keuzes is gekomen. In de Omgevingsvisie werken we uit hoe we hier in de praktijk handen en voeten aan gaan geven.

Afspraak is afspraak

We zijn betrouwbaar, houden ons aan bestaande afspraken en werken binnen wettelijke kaders. We maken onze doelen helder, zodat voor iedereen duidelijk wordt waaraan moet worden voldaan.

Brede Welvaart

Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan een goede kwaliteit van leven in heel Drenthe, voor iedere Drent. Nu, straks en later. We schuiven problemen niet af naar elders of naar toekomstige generaties, streven naar een eerlijke verdeling van de lusten en de lasten en naar gezondheidswinst voor onze inwoners.

Water- en Bodem sturend

Ons natuurlijke water- en bodemsysteem vormt het vertrekpunt in de afweging van ruimtelijke ontwikkelingen en grondgebruik. Zo zijn we beter bestand tegen de gevolgen van klimaatverandering en verbeteren we de kwaliteit van ons water en onze bodem. Voor bestaande functies kunnen omstandigheden veranderen, voor nieuwe functies zoeken we goede en waardevaste plekken. Daarbij kijken we altijd ver vooruit.

Zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik

We gaan zorgvuldig om met de verdeling en het gebruik van onze schaarse ruimte. We combineren functies daar waar het kan en laten nieuwe ontwikkelingen bijdragen aan meerdere doelen. Functies die elkaar niet goed verdragen houden we gescheiden. Nieuwe ontwikkelingen moeten rekening houden met toekomstige wensen en omstandigheden.

Behoud en ontwikkeling van Ruimtelijke kwaliteit

Nieuwe ontwikkelingen dienen de ruimtelijke kwaliteit en identiteit van Drenthe te versterken. Daarom stellen we een hoge landschapskwaliteit als randvoorwaarde voor nieuwe ontwikkelingen.

Meerjadbank

naar Vesterbank

Onze sturing en rol

We werken onze sturingsfilosofie nader uit

In de Omgevingsvisie geven we een nadere invulling van onze sturingsfilosofie en bestuursstijl. Belangrijke ingrediënten daarvoor zijn:

- Het stellen van heldere doelen en duidelijk zijn over onze rol en de inzet van instrumenten. Onze verantwoordelijkheid bij de verschillende opgaven verschilt. Zo zijn er wettelijke taken (wat we moeten doen) en rollen die we aannemen (omdat we iets willen bereiken). We kiezen onze rol, passend bij de opgave en bepalend voor de inzet van onze instrumenten en ons handelingsperspectief.
- Samen met het Rijk, onze gemeenten en waterschappen zoveel mogelijk werken als één overheid.
- Het gebiedsgericht uitwerken van onze opgaven met betrokkenheid van belanghebbenden, waaronder inwoners. Daarbij geven we ruimte aan passende ideeën uit het gebied en combineren we onze belangen zo goed mogelijk met de belangen van anderen. We nemen de tijd die nodig is voor een zorgvuldig proces.

Overzicht provinciale rollen en bijbehorende instrumenten

- **Rechtmatige en kaderstellende provincie**
In deze rol is ons handelen gebaseerd op wettelijke taken. We handelen en besluiten in overeenstemming met de geldende regels. Instrumenten die passen bij deze rol zijn de omgevingsverordening, vergunningen, ontheffingen en vrijstellingen.
- **Presterende provincie**
In deze rol gaat om het effectief en efficiënt bereiken van meetbare doelen. Voorbeelden van instrumenten zijn prestatiecontracten en uitvoeringsovereenkomsten.
- **Netwerkende en samenwerkende provincie**
In deze rol gaat het ons om het bereiken van onze doelen met behulp van de inspanning van anderen. We formeren coalities van partijen, die vanuit gedeelde belangen de benodigde middelen inbrengen om een probleem op te lossen. Daarbij hebben wij vaak de regierol. Voorbeelden van beleidsinstrumenten die hier ingezet worden zijn samenwerkingsovereenkomsten en convenanten.
- **Responsieve of faciliterende en stimulerende provincie**
Bij deze rol gaan we uit van de veerkracht en de maatschappelijke energie van de samenleving. Het gaat om beweging die onze doelen ondersteunt of beweging die we graag willen bijsturen. Instrumenten die we hierbij inzetten zijn bijvoorbeeld: het in de schijnwerpers zetten van bepaalde initiatieven of het faciliteren van (en ruimte bieden aan) initiatieven 'van onderop' met subsidies, het uitvoeren van onderzoek of het opzetten van een kennisnetwerk.

Plek van de Omgevingsvisie in de beleidscyclus

We leggen de provinciale ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast in de Omgevingsvisie, vertalen deze visie naar een omgevingsverordening met regels voor de fysieke leefomgeving en naar provinciale programma's met concrete uitwerkingen van het beleid om de doelen en ambities te behalen.

We maken onze doelen zo concreet en expliciet mogelijk, zodat ze gemonitord kunnen worden en zorgen ervoor dat ze overeenkomen met Jaarstukken. Daarnaast maken we de monitoring en evaluatie van ons omgevingsbeleid onderdeel van de jaarlijkse verantwoording in de P&C cyclus.

Omgevingsvisie en bestuurswisselingen

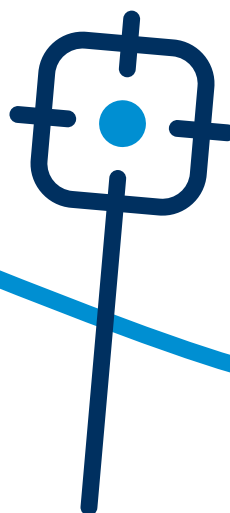
De langetermijnvisie van de Omgevingsvisie heeft een wettelijke status en biedt een koers en structuur. Het is daarmee een belangrijk kader voor het bestuur en (nieuwe) bestuurders. Een nieuw coalitieakkoord kan andere nuances geven aan de Omgevingsvisie.

“Behoud van het unieke Drentse landschap is belangrijk voor veel Drenten, met aandacht voor verduurzaming en milieubewustzijn. Daarnaast vinden zij het stimuleren van werkgelegenheid en het bieden van kwalitatief goed onderwijs belangrijk. Ook willen veel Drenten richting de toekomst een prettige leefomgeving waarborgen, met daarin goede zorgvoorzieningen en openbaar vervoer. De lokale gemeenschappen moeten ondersteund worden en de Drentse cultuur en tradities moeten behouden blijven.”

Uit de [Toekomstdromen](#) van Trendbureau Drenthe

Onze ambities

Met de opgaven die we hebben wordt het een flinke uitdaging om onze inwoners en ondernemers een goede toekomst te bieden. Wij gaan die uitdaging aan. Door keuzes te maken voor de volgende ambities:

Ambitie 1. Een gezonde groei voor een vitale samenleving

De gevolgen van de veranderende samenleving hebben impact op de brede welvaart en bestaanszekerheid. Zo heeft ons bedrijfsleven, onze zorg en ons onderwijs sterk behoefte aan jong talent; eigen jeugd die goed wordt opgeleid of talent dat we van buiten aantrekken. Om de brede welvaart die we hebben te kunnen behouden, zetten we stevig in op een meer evenwichtige bevolkingsopbouw. Door onze jeugd vast te houden en zowel Drenthe die terugkeren als nieuwe inwoners te verwelkomen. Met betaalbare woningen in een aantrekkelijke woonomgeving, met bereikbaar onderwijs dat aansluit op de arbeidsmarkt en de beschikbaarheid van passend werk. Om deze ambitie te bewerkstelligen pakken we de samenhangende vraagstukken integraal en met onze partners op: wonen, werken, onderwijs, bereikbaarheid, elkaar kunnen ontmoeten, sport, vrijetijdsbesteding, een aantrekkelijk vestigingsklimaat en een toekomstbestendige leefomgeving waarin je op een goede manier op kunt groeien en oud kunt worden. Daarbij benutten we zoveel mogelijk het bestaande bebouwde gebied.

Ambitie 2. Een toekomstbestendig landelijk gebied

We willen een leefbaar en aantrekkelijk landelijk gebied met een toekomstbestendige duurzame landbouw en behoud en herstel van biodiversiteit. De Europese doelstellingen voor water- en natuurkwaliteit zijn leidend. Zowel landbouw als natuur zijn afhankelijk van een klimaatrobuust water- en bodemsysteem. In sommige gebieden zijn aanpassingen aan het water- en bodemsysteem nodig. Deze maatregelen willen we zo vormgeven dat zowel landbouw als natuur er profijt van hebben en dat landschappen ontstaan die Drenthe nog aantrekkelijker maken. We benaderen de opgaven voor water, landbouw en natuur in samenhang met mogelijkheden voor wonen, recreatie en toerisme en energie. We werken onze opgaven gebiedsgericht uit, samen met onze medeoverheden, partners en inwoners.

Ambitie 3. Een mooi, schoon, gezond en veilig Drenthe

Het karakteristieke cultuurlandschap in combinatie met haar steden en dorpen en actieve gemeenschapsleven is de basis voor de aantrekkingskracht van Drenthe. We hebben de ambitie om de kwaliteit van ons landschap te behouden en zo mogelijk nog mooier te maken. Dit vraagt om kwaliteitsbesef en ontwerpkracht bij zowel de vele kleine ontwikkelingen als bij grootschalige ingrepen in het landschap. Wij geven duidelijkheid over welke waarden we beschermen en door willen geven aan volgende generaties. Daarnaast willen we dat nieuwe ontwikkelingen bijdragen aan een goede milieu- en leefomgevingskwaliteit.

Ambitie 1: Gezonde groei voor een vitale samenleving

Als reactie op de veranderende samenstelling van de bevolking en om de welvaart op peil te houden vinden wij het voor de Drentse samenleving van belang om nieuwe inwoners aan te trekken. Met goed, betaalbaar en duurzaam wonen in een groene, gezonde leefomgeving, met werkgelegenheid, met goed onderwijs, bereikbare voorzieningen en met gemeenschappen waar men omziet naar elkaar en er ruimte is om elkaar te ontmoeten. We realiseren ons dat de aantrekkelijkheid van Drenthe voor vestiging voor een belangrijk deel afhankelijk is van de kwaliteit van ons landschap en van onze dorpen en steden. Stad, dorp en het landelijke gebied zijn afhankelijk van elkaar en vormen één geheel.

Daarvoor maken we de volgende richtinggevende keuzes:

We schudden de bescheidenheid van ons af, tonen zelfbewuste ambitie en bouwen aan een toekomstbestendige sociaaleconomische structuur

Vanuit een welbegrepen eigenbelang willen we een deel van de bevolkingsgroei van Nederland in onze provincie laten landen. Daarvoor zijn de verstedelijkingsambities van de regio's Groningen-Assen en de regio Zwolle van belang. Voor de regio Zuid- en Oost-Drenthe ontwikkelen we samen met onze gemeenten en het Rijk een ambitieus ontwikkelingsperspectief. De uitwerking van de Nedersaksenlijn in het kader van het Deltaplan voor het Noorden maakt daar integraal onderdeel van uit.

Mijn wens?

“Meer werk voor jongeren, zodat ze in de dorpen blijven wonen en niet naar de stad of elders verhuizen.”

Jongeren campagne 'Toekomst van Drenthe'

We vinden het van belang om vooruit te blijven kijken en goed na te denken over wat er nodig is voor een lange termijn-ontwikkeling die economische, maatschappelijke, ecologische, culturele en sociale waarde voor de Drentse samenleving oplevert. Welke werkgelegenheid hebben we nodig om de brede welvaart op peil te houden, met welke economie creëren we voldoende verdienvermogen en welk onderwijs hoort daarbij? Wij noemen dit het scenario 'gezonde groei: een toekomstbestendige sociaaleconomische ontwikkeling'. Dit is een ingewikkeld vraagstuk waar nog geen pasklaar antwoord voor is. Daarnaast zijn nationale keuzes van invloed. We gaan met de Omgevingsvisie een koers inzetten waarmee we hier, geleidelijk en anticiperend op de daadwerkelijke ontwikkelingen, invulling aan kunnen gaan geven.

We versterken de netwerken, structuren en verbindingen voor economie, vervoer en energie

Voor een toekomstbestendige ontwikkeling vinden wij het van belang wonen, werken en voorzieningen te concentreren in de steden en in goed bereikbare dorpen langs de stroom-, water-, en spoorwegen. Het energienetwerk werkt structurerend voor de mogelijkheden van ontwikkeling. We onderscheiden drie belangrijke stedelijke netwerken in Drenthe: de regio's Groningen-Assen, Zwolle-Zuidwest Drenthe en Zuid- en Oost-Drenthe. Waar nodig versterken we de verbindingen binnen en tussen deze stedelijke netwerken, waarbij we de ontwikkeling van nieuwe corridors als aanjager voor bredere ontwikkeling van onze regio zien.

In de steden kunnen wonen en werken dicht bij elkaar worden gebracht, via een efficiënt netwerk van verbindingen. Door nieuwe woningen vooral te bouwen in de buurt van plekken waar veel werk is, rondom stations en in de nabijheid van scholen, zorg en voorzieningen. Hiermee worden mobiliteits-knooppunten (zoals stations en OV-hubs) versterkt, en verbetert de multimodale ontsluiting en de aantrekkelijkheid voor voetgangers en fietsers. Minder reistijd en meer beweging. In de stads- en dorpsranden kan woningbouw bijdragen aan het ontstaan van mooie overgangen met het bestaande landschap.

We gaan voor een hoogwaardige ontwikkeling van de corridors van hoofdinfrastructuur voor transport en vervoer van personen, materialen, producten en energie tussen stedelijke netwerken binnen en buiten de regio. Bedrijventerreinen langs de A28, A32 en A37, de haven van Meppel, de Euroterminal Emmen-Coevorden, de luchthaven Groningen Airport Eelde, en het spoor maken hier onderdeel van uit. Daarbij hoort ook de grensoverschrijdende spoorverbinding naar Duitsland en verder. Binnen de corridors accommoderen we grote ruimtevragers selectief, we kijken in de eerste plaats naar toegevoegde waarde voor Drenthe.

Belangrijk voor de toekomst?

“Meer naar elkaar omkijken, meer zorgzame gemeenschappen.”

Jongeren campagne ‘Toekomst van Drenthe’

We versterken de netwerken van dorpen en steden op basis van hun specifieke krachten, kansen en uitdagingen

Het is van belang om samen met onze partners in de 'dagelijkse stedelijke systemen' – de regio's Groningen-Assen, Zwolle en Zuid- en Oost-Drenthee – te blijven werken aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat op basis van de gebiedseigen kwaliteiten en uitdagingen. Zowel voor bestaande bedrijven als voor bedrijven die zich nieuw willen vestigen in onze provincie. We zien het positieve effect van de stuwende werking van nabije steden als Groningen en Zwolle, en de groeipotentie van Emmen/Zuid- en Oost-Drenthe.

Een aantrekkelijk vestigingsklimaat draait niet alleen om voldoende ruimte voor werk- en woonlocaties, maar ook om een goede aansluiting tussen arbeidsmarkt en onderwijs en ruimte voor innovatie en ondernemerschap. Ook voor de recreatief-toeristische sector is het van belang dat we nieuwe ontwikkelingen blijven stimuleren.

Mijn zorg?

“Voldoende inkomen, zodat je stressvrij je kosten kan betalen.”

Jongeren campagne 'Toekomst van Drenthe'

Wat beter kan?

“Meer MBO, HBO en een universiteit in Drenthe zelf, want ik moet altijd naar Groningen reizen om te studeren.”

Jongeren campagne 'Toekomst van Drenthe'

Daarnaast vraagt het functioneren van onze (binnen)steden en dorpskernen een voortdurende investering in aantrekkelijkheid, vanuit de markt, de overheid en de gemeenschap zelf. Met goede detailhandel en voorzieningen op het gebied van cultuur, uitgaan, onderwijs, zorg en sport. Met plekken die fijn zijn om te verblijven, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en waar wat te beleven valt. Zowel voor onze eigen inwoners en als voor bezoekers.

Voor het versterken van de verbindingen naar de rest van het land en Duitsland zetten we in op het verbeteren van de bestaande spoorlijnen. De realisatie van de Nedersaksenlijn zien wij als een aanjager van ontwikkeling van een nieuwe corridor van Groningen naar Twente. We verwachten dat we in de toekomst uitkunnen met de bestaande hoofdwe-genstructuur, waarbij verdere verbetering van onze infrastructuur en het creëren van nieuwe aansluitingen op lokale infrastructuur niet uitgesloten is.

We zien woningbouw als een sociaalmaatschappelijke opgave

In de woonopgave gaat het ons niet alleen om aantallen woningen, maar vooral om het versterken van gemeenschappen. Met nieuwe vormen van samenwonen, met woningen die voorzien in de woonbehoefte van een veranderende samenleving, met woonzorgconcepten en plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Waarmee de sociale kwaliteit én de gezondheid van inwoners verbetert. In dorpen blijft altijd ruimte voor lokale behoefte aan wonen en werken. We vinden het belangrijk dat onze inwoners en hun kinderen in de nabijheid van hun familie en vrienden kunnen wonen en dat er ruimte blijft voor lokaal ondernemerschap.

We benutten het bestaand bebouwd gebied zo goed mogelijk en pakken de ontwikkeling van de woon, werk- en leefomgeving in samenhang op

We dagen onze gemeenten uit om zoveel mogelijk binnen de bestaande dorpen en steden ruimte te vinden voor nieuwe woningen en nieuwe bedrijvigheid. Zo nodig bouwen we daarvoor wat hoger. Door zoveel mogelijk te ontwikkelen binnen het bestaand bebouwd gebied, leggen we zo min mogelijk druk op onze landbouwgronden en houden we onze waardevolle landschappen zo veel mogelijk open.

We stimuleren gemeenten om met nieuwbouw een impuls te geven aan ontwikkeling, zoals het herstructureren van oude sleetse woonwijken tot aantrekkelijke klimaatbestendige wijken met woningen die aansluiten aan de vraag van nu en later, het tegengaan van leegstand, het bevorderen van sociale cohesie en het verminderen van eenzaamheid en het gebruik van regionale, duurzame en circulaire bouwmaterialen.

Ook voor onze bedrijventerreinen zien we kansen graag benut om de bestaande locaties te transformeren naar aantrekkelijke werklocaties voor ondernemers, werknemers én omwonenden. Groene, gezonde en goed bereikbare werklocaties die slim, multifunctioneel en omgevingsbewust zijn ingepast en zo zijn ingericht dat hittestress en wateroverlast voorkomen wordt.

In en om de steden stimuleren we maatregelen om de grillen van het veranderende klimaat op te vangen. Een prettige groene omgeving bevordert actieve beweging en gezondheid van onze inwoners. Parken, ontmoetingsplekken en ruimte voor sporten en evenementen geven een impuls aan de aantrekkelijkheid van de leefomgeving.

Onze inzet op het zo goed mogelijk gebruik maken van het bestaande bebouwde gebied betekent niet dat uitbreiding niet aan de orde is. Bij locatiekeuzes voor uitbreiding nemen we onze leidende principes in acht en sluiten we zoveel mogelijk aan bij de bestaande dorpen en steden.

We faciliteren de beweging naar een circulaire economie en anticiperen op de toekomstige ruimtevrage

Een toekomstbestendige economie is een economie die in balans is met de omgeving en zuinig omgaat met grondstoffen en hulpbronnen zoals water en energie. Een economie met een maakindustrie gericht op een langere levensduur van producten en hergebruik van materialen. De verwachting is dat dit om meer ruimte gaat vragen, bijvoorbeeld voor op- en overslag en voor recycling. Een circulaire economie bevat daarmee ook bedrijven die milieuhinder met zich meebrengen. Omdat we op dit moment nog niet goed kunnen inschatten hoe groot de ruimtevrage zal zijn, vragen we onze gemeenten om vooralsnog zuinig te zijn met de beschikbare ruimte voor milieuhinderlijke bedrijvigheid en zoveel als mogelijk aan te sluiten bij bestaande infrastructuur voor energie, transport en logistiek.

We faciliteren de beweging naar een betrouwbare, betaalbare en duurzame energievoorziening en mobiliteitsstelsel

We zetten in op het verder terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen, onder andere met een fossielvrije energievoorziening, door groene alternatieven in mobiliteit te stimuleren en door energiebesparing te stimuleren. Om in de toekomst de levering van genoeg schone energie te garanderen en ons vervoer te verduurzamen zijn nog flinke aanpassingen van het bestaande energienetwerk nodig. De aanpassingen zullen structurend werken op ruimtelijke keuzes voor industrie, bedrijvigheid en wonen. Bij het ontwikkelen van een visie op de energievoorziening richting 2050 is het vertrekpunt dat we, nadat we de Regionale Energiestrategie Drenthe hebben gerealiseerd, geen nieuwe grootschalige zon- en windmolenparken toevoegen aan Drenthe.

Ambitie 2: Een toekomstbestendig landelijk gebied

De kwaliteit van het landelijk gebied bepaalt onze identiteit. Het Drentse landschap waar we zo veel van houden, met de bossen, de heide en de verschillende cultuurlandschappen die gebruikt en beheerd worden door de landbouw. Dit landelijk gebied is onderhevig aan verandering. Onze opgave is om het water- en bodemsysteem waar nodig aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering en daarbij de balans te vinden met landbouw, natuurontwikkeling, bebouwing en leefbaarheid.

Daarvoor maken we de volgende richtinggevende keuzes:

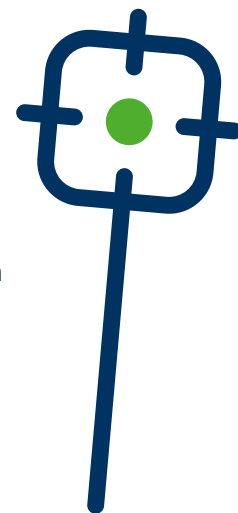
We maken een gebiedsgerichte en integrale uitwerking van 'Water en Bodem sturend' en geven ruimte aan water

Voor een klimaatrobuust en leefbaar Drenthe, ook in de (verre) toekomst, zijn aanzienlijke aanpassingen nodig met gevolgen voor de huidige én toekomstige functies in Drenthe. Samen met onze waterschappen Drents Overijsselse Delta, Noorderzijlvest, Hunze en Aa's en Vechtstromen, de Omgevingsdienst Drenthe, Waterleidingmaatschappij Drenthe en Waterbedrijf Groningen zijn mogelijkheden verkend om een transitie richting Water en Bodem sturend in gang te zetten.

Maatregelen richten zich op het vasthouden, vertraagd afvoeren en bergen van water om daarmee de kans op wateroverlast zoveel mogelijk te beperken en zo goed mogelijk te voorzien in voldoende schoon water voor drinkwater, natuur, landbouw en industrie. Daarnaast voorzien we maatregelen gericht op het behoud van vitale bodems en het behoud van veengronden.

Om te kunnen besluiten waar welke maatregelen getroffen moeten worden, op welke schaal en wanneer, is een nadere uitwerking nodig. De insteek is om de water- en bodemopgaven zo veel mogelijk te combineren met andere opgaven en om de korte- en lange termijn (richting 2100) met elkaar te verbinden. Vooral de natuuropgave biedt combinatiemogelijkheden.

Deze uitwerking vindt plaats in het milieueffectrapport dat wordt opgesteld ten behoeve van besluitvorming over de Omgevingsvisie. Daarbij beoordelen we de effecten van investeringen in het watersysteem op brede maatschappelijke opbrengsten en doen we een inschatting van de (financiële) haalbaarheid.

Wat beter kan?

“Het OV naar Groningen en Overijssel is prima te doen, alleen naar andere gebieden zijn er niet veel verbindingen.”

Jongeren campagne 'Toekomst van Drenthe'

We brengen onze waterkwaliteit op orde

We zetten ons in om de waterkwaliteit (ecologie en chemie) en de leefgebieden voor waterdieren en -planten te verbeteren tot ten minste het niveau dat is afgesproken in de EU Kaderrichtlijn Water (KRW). Dit niveau moet eind 2027 zijn bereikt en dat vormt nog een flinke uitdaging. Een robuuste inrichting van het watersysteem moet ervoor zorgen dat ook op langere termijn, mét klimaatverandering, de waterkwaliteit op orde blijft.

We stimuleren bewustwording over klimaatverandering

We zullen moeten accepteren dat er soms droogte, hittestress en wateroverlast zal zijn. Dat bestaand grondgebruik zich zal moeten aanpassen, dat niet alles overal meer kan en dat we zuiniger moeten omgaan met ons water. We vinden het van belang dat de gehele Drentse samenleving zich hier meer bewust van wordt en daarnaar gaat handelen.

We betrekken de waterschappen bij ruimtelijke beleid- en planvorming

Water en bodem sturend laten zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen vraagt om een goede kennis van het functioneren van ons water- en bodemsysteem, inzicht in de gevolgen van klimaatverandering en inzicht in de consequenties van keuzes, ook op de lange termijn. Deze kennis zit bij onze waterschappen. Daarnaast zijn zij verantwoordelijk voor het waterbeheer. Betrokkenheid van de waterschappen bij ruimtelijke besluitvorming is daarom van belang, zowel bij de besluiten van ons, als bij die van onze gemeenten.

“We moeten weer luisteren naar de bodem en naar het water. Ver vooruitkijken met maatwerk per gebied, samenwerking en een mix van oplossingen. Betrek ons daarom vroegtijdig, aan de voorkant van projecten.”

Drentse waterschappen

We blijven inzetten op behoud van wateraanvoer vanuit het IJsselmeer en stimuleren tegelijkertijd gebiedseigen oplossingen voor het vasthouden en bergen van zoet water

In droge perioden kan Drenthe water aanvoeren vanuit het IJsselmeer. Deze wateraanvoer is op lange termijn niet gegarandeerd. Het is van belang om de wateraanvoer zo lang mogelijk in stand te houden. Daar zetten we ons voor in, samen met onze partners rond het IJsselmeer. Initiatieven van grondgebruikers om zelf meer verantwoordelijkheid te nemen voor hun zoetwaterbeschikbaarheid, juichen we toe.

We stellen de drinkwatervoorziening veilig

We willen veilig en voldoende drinkwater uit de kraan. Een uitdaging, omdat de vraag naar drinkwater groeit, terwijl de grondwaterkwantiteit en -kwaliteit onder druk staan. We stellen voldoende schone bronnen voor drinkwaterbereiding beschikbaar, waar de waterbedrijven drinkwater van goede kwaliteit kunnen blijven produceren.

In grondwaterbeschermingsgebieden en in het stroomgebied van de Drentsche Aa moet verdere verontreiniging worden voorkomen. Wij willen dat grondgebruikers bij aangepast grondgebruik hun verdienvermogen behouden.

Bij nieuwe ontwikkelingen betrekken we de beschikbaarheid van voldoende drinkwater.

We bieden duidelijkheid over ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw

De landbouwsector maakt generiek een ontwikkeling naar een duurzamere productiewijze met minder emissies naar de lucht, bodem en water en zal zich moeten aanpassen aan veranderende condities door klimaatverandering, zoals langere periode met droogte, langere periode met veel neerslag en het vaker voorkomen van weersextremen. De grote uitdaging bij dit alles is om boeren een perspectief op een lange termijn verdienvermogen te geven.

De Omgevingsvisie gaat onderscheid maken tussen twee typen landbouwgebied. In het ene gebied heeft landbouw het primaat. Daar beschermen we de ruimte voor de landbouw en zijn we terughoudend met het toevoegen van functies die niet per definitie goed samengaan met de landbouwfunctie, zoals wonen, verblijfsrecreatie en niet-agrarische economische ontwikkelingen. Woningbouw of economische activiteiten in vrijkomende agrarische bebouwing of op vrijkomende agrarische erven kan hier alleen als de omliggende landbouwfunctie het toestaat en mits goed landschappelijk ingepast.

“Julie hebben goudgerande regelingen voor stoppende boeren, maar wat is er voor ons? Boeren die door willen?”

Drents Agrarisch Jongeren Kontakt (DAJK)

“Natuur, wandelplekken en parken behouden en/of uitbreiden.”

Jongeren campagne ‘Toekomst van Drenthe’

In het andere gebied, bijvoorbeeld grondwaterbeschermingsgebieden en beekdalen, vragen we de landbouw ook bij te dragen aan maatschappelijke doelen voor natuur, (drink)water en klimaat. De gronden behouden daarbij in principe de agrarische bestemming. De doelen maken we zo concreet mogelijk. In deze gebieden bieden we, in nauw overleg met gemeenten, meer ruimte om landbouw te combineren met andere functies.

We zetten in op het maken van afspraken over gewasbeschermingsmiddelen in de bollenteelt

Er is maatschappelijke onrust over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de bollenteelt. Er zijn zorgen over de gezondheid van omwonenden en de effecten op de natuur in de omgeving. Het Rijk verkent of er een wetenschappelijke basis is voor het instellen van bufferstroken, hoe het voorzorgsbeginsel moet worden uitgelegd en of er mogelijkheden zijn om het areaal lelieteelt te begrenzen op het huidige niveau. Het College voor toelating van gewasbeschermingsmiddelen (Ctgb) houdt de eigen toelatingsprotocollen tegen het licht. En de sector zelf heeft inmiddels laten weten dat zij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de periode tot 2030 substantieel vermindert.

We gaan in gesprek met bollentelers over een oplossing en uiteindelijk het maken van afspraken over een goede omgang met gewasbeschermingsmiddelen. Daarnaast stellen we in onze eigen pachtovereenkomsten voorwaarden aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en het beperken van teelten.

We werken een strategie uit voor Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB)

We voorzien dat komende jaren diverse boeren hun activiteiten gaan beëindigen, waardoor het nodige agrarisch vastgoed vrijkomt. We kennen een Ruimte-voor-ruimte regeling die gemeenten de mogelijkheid geeft om een nieuwe invulling aan agrarische erven te geven. We onderzoeken of deze regeling moet worden aangepast.

We versterken ons Natuurnetwerk Nederland (NNN) om te kunnen voldoen aan de Europese en Rijksdoelen voor natuur en biodiversiteit

Voor het behalen van de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) doelen werken we aan een robuust en klimaatbestendig natuursysteem. Om de doelen te halen gaan we onze natuurgebieden versterken en beter met elkaar verbinden. Deze natuuropgave combineren we zo veel mogelijk met de wateropgave in de beekdalen en de afspraken om koolstof vast te leggen in onze bodem, bomen en natuurgebieden.

Wat ik belangrijk vind?

“Meer natuur om rond te wandelen en mijn hoofd leeg te maken van alle prikkels.”

Jongeren campagne ‘Toekomst van Drenthe’

We versterken de natuurwaarden buiten de natuurgebieden en brengen daarvoor de condities voor wilde plant- en diersoorten op orde

We streven naar een basiskwaliteit natuur in heel Drenthe. Een minimale kwaliteit van biodiversiteit buiten natuurgebieden. De basiskwaliteit hangt sterk samen met hoe we onze gronden gebruiken. Agrarisch landgebruik speelt daarbij een belangrijke rol, maar ook de inrichting van onze dorpen en steden, bedrijventerreinen en infrastructuur. Hiervoor willen we de groenblauwe dooradering van het landschap versterken, meer agrarisch natuurbeheer mogelijk maken en een natuurinclusieve verstedelijking in gang zetten. Daarmee werken wij niet alleen aan de basiskwaliteit natuur, maar dragen wij ook bij aan de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van ons landschap.

We kijken bij ontwikkelingen in het landelijk gebied altijd naar mogelijkheden voor recreatie en toerisme

Drenthe is een prachtige provincie voor recreatie en toerisme. Aantrekkelijke accommodaties, routestructuren en pleisterplaatsen voor fietsen, wandelen en ruiters, en mogelijkheden om te zwemmen en te varen leveren daar een belangrijke bijdrage aan. We kijken bij nieuwe ontwikkelingen in het landelijk gebied altijd naar mogelijkheden voor recreatie en toerisme. Inclusief nieuwe vormen van dag- en verblijfsrecreatie.

De bereikbaarheid van het landelijk gebied vormt een blijvende uitdaging

De bereikbaarheid, beschikbaarheid en betaalbaarheid van verschillende vormen van vervoer is essentieel voor de leefbaarheid van onze provincie. Zowel in het stedelijk als het landelijk gebied. In grote delen van Drenthe zijn bewoners aangewezen op eigen vervoer. Onze uitdaging zit vooral in het landelijk gebied.

Om in de mobiliteitsbehoefte van alle Drenten te voorzien moet de kracht van elke vorm van vervoer optimaal worden benut (lopen, fietsen, openbaar vervoer, deelmobiliteit, flexvervoer, doelgroepenvervoer, meerijddiensten en eigen vervoer). Door middel van onder andere de inrichting van hubs en een dekkend netwerk van doorfietsroutes, komen verschillende vervoersmogelijkheden bij elkaar om de bereikbaarheid van school, werk en voorzieningen te verbeteren.

“Welke bestuurder durft te zeggen: Ik ga ervoor zorgen dat na mijn bestuursperiode het landschap er beter aan toe is dan toen ik kwam en daar mag je me op afrekenen?”

Berno Strootman, landschapsarchitect en voormalig Rijksadviseur voor het landschap

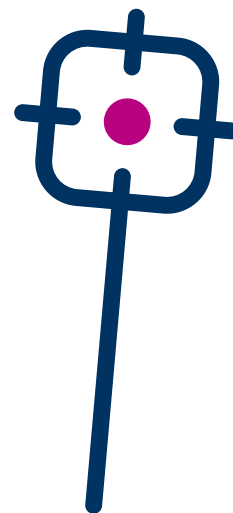
Ambitie 3: Een mooi, schoon, gezond en veilig Drenthe

Een schone, gezonde, veilige en mooie leefomgeving is van groot belang voor het welbevinden van onze inwoners, vormt de basis voor biodiversiteit en is van een niet te onderschatten economische waarde.

Daarvoor maken we de volgende richtinggevende keuzes:

We werken aan een goede milieukwaliteit voor een gezonde en veilige leefomgeving

Om de milieukwaliteit te behouden en te verbeteren zetten we in op de thema's waar we wettelijke taken hebben en waar we als provincie impact kunnen hebben zoals luchtkwaliteit, hinder door geluid, geur en licht, externe veiligheid, het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de risico's van gebruik en transport van gevaarlijke stoffen.

Over wonen in Drenthe?

“Drenthe is mooi en geen betonnen jungle.”

Jongeren campagne 'Toekomst van Drenthe'

We zetten in op de ontwikkeling van een sterkere kwaliteitscultuur

Het karakteristieke cultuurlandschap van Drenthe met de monumentale esdorpen, essen en beekdalen en de verschillende veenlandschappen, is de basis voor de aantrekkelijkheid van onze provincie. Het landschap heeft een intrinsieke economische en sociaal-maatschappelijke waarde. Het is naast een vestigingsfactor een magneet voor recreatie en toerisme en de trots van onze inwoners. De sleutel om dit ook in de toekomst zo te houden is te blijven werken aan ruimtelijke kwaliteit.

Er is sprake van ruimtelijke kwaliteit als er samenhang is tussen de herkomstwaarde, de gebruikswaarde, de belevingswaarde en toekomstwaarde van een plek of gebied. Bij de herkomstwaarde komen de ontstaansgeschiedenis en identiteit van een plek in beeld. Gebruikswaarde gaat over effectief, efficiënt en meervoudig ruimtegebruik. Belevingswaarde stelt schoonheid, eigenheid en onderscheidende kwaliteit centraal en toekomstwaarde draait om duurzaam, aanpasbaar en robuust ingerichte ruimte.

Voor de ruimtelijke kwaliteit van Drenthe zetten we sinds jaar en dag in op het behoud en de ontwikkeling van de kernkwaliteiten die Drenthe haar eigen karakter en (ruimtelijke) identiteit geven: de verschillende landschapstypen, cultuurhistorisch-, archeologisch- en aardkundig erfgoed, natuurwaarden, stilte en duisternis. Deze inzet is in de afgelopen periode met name tot uiting gekomen in onze advisering op de ruimtelijke plannen van onze gemeenten.

Waarom Drenthe?

“Ik ben hier opgegroeid, ik woon hier fijn en ben gelukkig.”

Jongeren campagne 'Toekomst van Drenthe'

De ruimtelijke ontwikkelingen die we voor de komende decennia op ons af zien komen vragen gezien de omvang en intensiteit om een meer samenhangende en effectievere aanpak.

Naast de ontwikkeling van een (ruimtelijk) afwegingskader gebaseerd op onze leidende principes, gaan we veel duidelijker maken wat we met ons kernkwaliteitenbeleid beogen. Niet om voor te schrijven hoe het moet, maar inspiratie te bieden in hoe het kan. Zodat het behoud en de ontwikkeling van ruimtelijke kwaliteit bij de start van de planvorming volwaardig wordt meegenomen en er minder verschil van mening verderop in het proces ontstaat.

Daarnaast zetten we in op een blijvende kwaliteitscultuur waarin het belang om ruimtelijke kwaliteit te behouden en tot nieuwe onderscheidende kwaliteit te komen is aanvaard en wijd verspreid en dat de daarvoor benodigde expertise beschikbaar is.

We ontwikkelen een Programma Ruimtelijke Kwaliteit

Een Programma Ruimtelijke Kwaliteit kent een samenhangende inzet op doelen, processen, rollen en instrumenten. Een programma brengt bij alle ruimtelijke opgaven en processen gedurende de gehele looptijd – van planvorming tot uitvoering – kwaliteit, inspiratie en sturing in. Vroegtijdige betrokkenheid is een must.

Om het kwaliteitsbesef te vergroten en effectief te laten werken wordt de onderlinge samenhang tussen de verschillende kernkwaliteiten in het oog gehouden. Werkprocessen en de verschillende rollen van de provincie in verschillende planfasen werken we nader uit en worden verankerd. Ook zullen nieuwe instrumenten worden ontwikkeld om ruimtelijke kwaliteit in alle planfasen te kunnen bevorderen. We zien daarnaast toe op samenhang van ambities op korte, middel-lange en lange termijn.

We ontwikkelen een reeks aan instrumenten om op geschikte momenten in processen de juiste rol aan te kunnen nemen

Om van een kwaliteitscultuur naar kwaliteitsresultaten te kunnen komen zullen we onze rol pakken en verschillende instrumenten ontwikkelen. Voorbeelden zijn ontwerpateliers, stimuleringsregelingen, samenwerkingen en monitoring.

Daarnaast verduidelijken we onze doelen van het kernkwaliteitenbeleid en zorgen dat die doelen en de achterliggende informatie goed toegankelijk en beschikbaar zijn, op kaarten, in beeld en via persoonlijk advies.

“Beschouw opgaven ruimtelijk, integraal en kijk naar de lange termijn. Dat is nodig om goede keuzes te maken. Optimisme en verlangen zijn een krachtige motor voor verandering.”

Berno Strootman, landschapsarchitect en voormalig Rijksadviseur voor het landschap

---

“De Omgevingsvisie is voor Drenthe een geweldige kans. Die zou vlijmscherp moeten zijn. Het moet niet gaan om belangen, maar om waarden. Verdraag, bezin, herstel!”

Zef Hemel, bijzonder hoogleraar Rijksuniversiteit Groningen en TU Delft

